

המאבק בין ייאוש לתקווה – לפרשת שלח

ישנו סיפור מפורסם אודות ילד שחזר מבית הספר ומסר לאימו מעטפה ובה מכתב מהמנהל. למראה אמו הנסערת שאל הילד: אמא, מה היה כתוב במכתב מהמנהל?
האם, שהיתה לה חכמת חיים, המתינה מעט ולאחר נשימה עמוקה השיבה: המנהל כתב לי שאתה ילד מחונן, ולא מתאים לרמה של תלמידי הכיתה, ועל כן הוא מבקש שלא תגיע עוד לבית הספר.
לשאלת בנה: מה נעשה? השיבה האם: מחר נישאר בבית ונלמד יחד. חלפו כמה שנים, האם נפטרה. בנה, המדען הנודע תומאס אדיסון, שהיה מגדולי הממציאים והמשפיעים בהיסטוריה האנושית, ממציא נורת החשמל ופיתוחים רבים נוספים, הגיע לפנות את ביתה, ומצא מעטפה טמונה במגירה. אדיסון פתח את המעטפה וקרא פתק - מכתב שהביא במו ידיו מהמנהל, ובו כתוב: "גב' אדיסון שלום. בנך חסר תקווה בלימודים. בנך אינו יודע לקרוא ולכתוב. אין טעם שימשיך בלימודיו בבית ספרנו, ממליץ להפנותו לעבודות כפיים. בכל מקרה, נא לא לשלוח אותו עוד לבית ספרנו".

נקודת השבר

פרשת שלח עוסקת בחטאם של מי שהיו מנהיגי בני ישראל במדבר, כפי שמעידה עליהם התורה בתחילת הפרשה, ביציאתם לשליחות "כָּל־אֲנָשִׁים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָמָּה". איך ניתן להסביר את נפילתם הקשה של מנהיגי 'דור דעה', מאיגרא רמא?
עשרת המרגלים חזרו מפוחדים, הם היו משוכנעים שלא ניתן להמשיך, בודאי לא להיכנס לארץ ישראל. בדיבוריהם ובמעשיהם שידרו לבני ישראל ייאוש. התורה מעידה עליהם: "וַיֵּצֵאוּ דִבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". המרגלים אמרו דברים קשים ושליילים על ארץ ישראל ויושביה, ותיארו בתיאורים מפחידים שמסלקים כל רצון להיכנס לארץ. בני ישראל קלטו מסר: **כשאתה משדר לעצמך ולזולתך שאתה קטן, חלש וחסר חשיבות וביטחון, כך גם יראו אותך אחרים**. היה זה שדר של ייאוש פנימי, שעורר גלי מרד בקרב חלקים מבני ישראל.
דומה שאחת מנקודות השבר המרכזיות טמונה בקביעתם: "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו", טענה שהתבססה על תחושתם, שהביעו במילים: "וְשֵׁם רָאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן הַנְּפִלִים וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם". הדימוי העצמי היה שלילי, הם הרגישו עצמם 'קטנים', ללא כל סיכוי להצליח. מה הפלא איפוא שמסקנתם היתה: "אֲרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִוא?"

נקודת המפנה הדרמטית

בשונה מעמיתיהם לשליחות, יהושע וכלב היו מלאי אמונה וציינו את טיבה של הארץ. הם הדגישו שהקב"ה איתם, ואדרבא שהם מסוגלים להיכנס לארץ, ללא כל חשש. הם הבינו שעוצמתו האמיתית של העם טמונה ביכולתו ליישם את האמונה הלכה למעשה. הם ניסו לפתח בקרב בני ישראל 'מודעות עצמית' שבאמצעותה, כך קיוו, ניתן יהיה להפיץ מסר של אופטימיות.

משהחל ה"משבר", הבין כלב בן יפונה את משמעויותיו והשלכותיו, וניסה לשנות את הלך הרוח, באמרו: "עֲלֵה נַעֲלָה וְיִרְשְׁנוּ אֶתָּה כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ", אך ללא הועיל. דרך העולם להיכנע ל'יֵאֹשִׁי', זה 'קל יותר' מאשר להתאמץ ולשנות כיוון לאפיק החיובי.

בימים אלה, כששגרת חיינו נפגעת, המסר שלומדים בפרשתנו רלוונטי ואקטואלי מאד. עלינו לזכור את קולם של יהושע וכלב, שקראו לעם להתחזק באמונה בבורא עולם, במימוש הבטחותיו. אדרבא בעת הזו יש לחזק את האמונה ולפעול מתוך תקווה.

בחינוך ישנו משפט ידוע: 'כל מה שילד צריך - זה מבוגר אחד שיאמין בו'. קלקלתם של המרגלים לא היתה הפסד בקרב עקב חולשה מול האויב החזק ממול, כישלונם היה נעוץ במבטם על חולשתם כביכול. נתחזק ונחזק את בני משפחתנו, ובע"ה "עֲלֵה נַעֲלָה... כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ".

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, רב המכר 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר. **לתגובות** – office@shaalti.co.il

רוצים דברי תורה ערוכים לסעודת שבת?

בגליון 'תורתך שאלתי' לפרשת שלח תמצאו, בקישור

<https://shaalti.co.il/?p=15179>

רוצה להיערך לשבת עם רעיונות ודברי תורה לפרשת שלח?

היכנסו לקישור <https://did.li/bjwx5>

מעוניינים לשדרג את שולחן שבת?

עלון 'חוויה בשולחן שבת' לפרשת שלח יסייע לכם, בקישור

<https://shaalti.co.il/?p=15173>

